

Съдържание

Новини	2
Етапи по пътя към повишаване на етиката при реставрация: 25 години от създаването на Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев” при Софийския университет „Св. Климент Охридски” — Румяна Дечева	3
106 години от рождението на скулпторката Васка Емануилова — Емил Сергиев ..	10
Изложби в централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	13
Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2011) — Стефка Хрусанова	14
Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	20

Редакционна колегия: н.с. Даниела Атанасова /отг. ред./, Лидия Чолпанова, Стефка Хрусанова, Евгения Станчева, ст.н.с. д-р Никола Казански
Компютърна обработка на изображения и текст: Мария Ефремова (webmaster@cl.bas.bg)

Адрес за кореспонденция
гр. София 1040
ул. “15-ти ноември” №1
тел: 979 53 79, 979 52 54
<http://www.cl.bas.bg>
E-mail: refer3@cl.bas.bg, refer2@cl.bas.bg, refer1@cl.bas.bg

НОВИНИ

На 3 май 2011, вторник, от 15.30 часа в Института по балканистика с Център по тракология при БАН ще се изнесе лекция на тема "Като моста на Дрина": задграничните американски изследователски центрове на Балканите". Лектор: д-р Чарлз Денвър Гренинджър, директор на Американския изследователски център в София.

На 3 май 2011, вторник, от 17 часа в Големия салон на БАН ще се състои представяне на книгата "Шедьоври на българската книжовност на руска земя" с автори проф. Людмила Горина и д-р Бонка Даскалова. Книгата ще представи доц. д-р Анисава Милтенова.

От Бюлетина на Българската библиотечно-информационна асоциация /ББИА/

Българската библиотечно-информационна асоциация ще проведе своята ХХІ национална годишна конференция на 9 и 10 юни 2011 г. в Благоевград на тема: ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЩЕСТВО И БИБЛИОТЕКИТЕ: ХАРМОНИЯ ИЛИ КОНФЛИКТ? Домакин на конференцията ще бъде Регионалната библиотека "Димитър Талев".

ЕТАПИ ПО ПЪТЯ КЪМ ПОВИШАВАНЕ НА ЕТИКАТА ПРИ РЕСТАВРАЦИЯ
25 години от създаването на Центъра за славяно-византийски проучвания
„Проф. Иван Дуйчев” при Софийския университет „Св. Климент Охридски”
Румяна Дечева, Ръководител на Реставрационната лаборатория на
ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев”

Ил. 1

Реставрационната лаборатория на Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев” при СУ „Св. Климент Охридски” е създадена през 1993 г. с основна задача опазване, реставрация и изследване на книжния фонд, собственост на библиотека „Елена и Иван Дуйчеви”. Завеждащ лабораторията става ст. н. с. Гинка Съйкова. Благодарение на дългогодишния си опит, натрупан в реставрационната лаборатория на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” тя успява да организира дейността и да създаде насоки на работа, валидни и днес. С помощта на Японската държавна фондация и на Фондация „Сумитомо” — Япония ателието е снабдено с материали и техника, а японски специалисти споделят своя опит. Налага се начин на работа, съобразен със съвременните постижения в областта на реставрацията и световните стандарти.

Ателието продължава да се снабдява със съвременна реставрационна и дигитализационна техника благодарение на успешните съвместни проекти с Центъра за изследване на ръкописи „Вестигия” при Университета в Грац, Австрия и Националния дарителски фонд „13 века България”. Екипът на лабораторията участва в различни форуми у нас и в чужбина за повишаване на квалификацията и запознаване със съвременните тенденции на работа. Реставраторите са включени в съвместни изследователски проекти с Австрия, Македония и Албания, а неотдавна стартира двустранен проект за изследване на пергамент с Румъния.

Съвременният начин на работа се отличава с етично отношение към обектите и минимална намеса, за да се запази информацията, която носят. Една от началните операции при реставрация е почистването. Механично или с химикали, то се прави изключително щадящо, за да не позволи отлагания от различни замърсявания да оказват разрушително действие върху основата за писане — хартия или пергамент, и при почистването да не се изгуби информация. Например, капките от свещи биха могли да се разглеждат като замърсяване, но при някои ръкописи откриваме нарочно накапване за по-бързо откриване на определени места в текста, както е при кодекс D. Gr. 282 от сбирката на ЦСВП. Тук вече восьъчните капки трябва да се разглеждат като текстови маркер и да не се премахват. При механичното почистване се използват остри скалпели за фино отстраняване на натрупванията и гума на прах, с която се трият замърсените участъци. Внимателно се подхожда към избора на органични разтворители при химическо почистване поради негативното въздействие върху основата за писане при бързо изпаряване, проникване на замърсяването по-дълбоко в структурата на хартията и пергаментата и др. За избягване на образуване на нови краища на

Ил. 2

петната е добре да се работи с вакуум. При хартията е възможна и водна обработка, като някои петна се вадят доста успешно при използване на вакуум-маса или на вакуумен клин при подвързани книги. Особено след водна обработка при почистване или при листоотливане е необходимо да се запази релефът на ръчната хартия, като листовите се оставят да просъхнат на въздух и слабо се пресоват между Холитекс и филтърни картони.

Друга съвременна тенденция е отказът от укрепване на хартията и мастила със синтетични смоли поради жълтеене, чупливост и необратимост след стареенето им. Укрепващият разтвор, обикновено в ниска концентрация, прониква дълбоко в структурата на хартията. Днес за укрепване на отслабена хартия се използват вещества, близки до оригиналната ѝ проклейка, а при ронещи се бои при украсата на ръкописа — лепила, сходни на свързвателя в боите. Към всяка операция се подхожда едва след анализ на стабилността на мастилата.

Отделна тема, която се разработва, е укрепването на деформиран пергамент. Отдавна е отречена употребата на полиетиленгликол, който прави пергамент мек, но и необратимо прозрачен с течение на времето. Пергаментът се почиства щадящо, а към премахване на деформации се пристъпва само при фрагменти и неподвързани листове. Те се обработват в овлажнителната камера, където релаксирането на пергамент се извършва контролирано с фина водна пара. От голямо значение тук е бавното овлажняване при постепенно покачване с 5% на ден, последвано от още по-дълго съхнене между Холитекс и филтърни картони и съвсем леко пресоване за избягване на евентуално разтягане на пергамент. Надяваме се на промяна във възприемането на средновековния пергаментен кодекс от страна на специалистите и широката публика. Досега реакцията при вида на деформираните листове беше негативна. Пергаментът е материал, изключително чувствителен

към комплекса влага/температура, а дългогодишните въздействия водят до трайни деформации. Плесени, инсекти, гризачи, УВ спектър на светлината и лоши условия на съхранение са причина някои от пергаментните ръкописи да достигнат до нас в изключително тежко състояние. Още по-нетраен материал като основа за писане е хартията, която се уврежда не само от атмосферни фактори и вредители, но и от киселинността на мастилата. От основно значение е правилната преценка на реставратора при извършваните операции и подбора на материалите, тъй като при реставрацията лесно може да се стигне до подмяна на оригиналната субстанция на ръкописа.

Ил. 3

Днес все повече се цени оригиналният външен вид на кодекса, тъй като в световен мащаб твърде малко ръкописи са достигнали до нас непреподвързани. Ръкописите от ЦСВП в голямата си част са с оригиналните си подвързии, а по-старите са били преподвързани през XVI — XVII век в манастирите, където са се съхранявали. От средата на миналия век, откогато датира и интересът към конструкцията на средновековния кодекс, започват сериозни изследвания на запазените подвързии. Стремешт на Лабораторията е да съхрани това богатство, като ръкописите се разподвързват само в краен случай, а после се зашиват по оригиналния начин — на бримка при византийските и поствизантийски ръкописи, и на основа при славянските и някои от късните поствизантийски ръкописи. Години наред при реставрацията форматната големина на листовете се увеличаваше, което след това налагаше изработването на нова, по-голяма подвързия. Красиво щампованите кожени облекла се залепваха върху новата подвързия, като така се изгубваше информацията за много елементи на оригиналната подвързия — подгъви, закопчалки и др.

Сега се запазва оригиналната големина на листовете, като след реставрацията — ръчна или чрез листоотливане, излишната нова хартия се изрязва на ръка на 1 мм от оригиналната. Така след зашиване ръкописът отново ще влезе в първоначалната си подвързия, ако е бил разподвързан. Подвързиите също се реставрират с цел запазване на елементите и характеристиките им — начин на прикачване към книжното тяло, подгъви на коженото или текстилно облекло, закопчалки, капителбанд, обков. Липсващите елементи — части от облеклото, закопчалки и др., се възстановяват единствено при нужда и при наличие на достатъчно информация. В лабораторията се изработват папки за фрагментите и кутии за всеки кодекс, в които ръкописите се съхраняват добре дори при липсваща подвързия. Така не се налага подвързване, което представлява сериозна намеса в оригиналния външен вид. От голямо значение е и поддържането на подходящ температурно-влажностен режим в хранилището, което днес е снабдено с модерна климатична техника. Също така се извършва дигитализация на ръкописите и старопечатните книги, което намалява нуждата от боравене с оригиналите и създава застрахователен фонд. За всеки реставриран обект се изработва подробна документация.

Представяме няколко обекта, характеризирайки работата на лабораторията от създаването ѝ до днес, които бележат различни етапи по пътя към повишаване на етиката при реставрацията и минималната намеса — основна тенденция в реставрацията на ръкописи и книги.

Един интересен обект е Cod. D. Slavo 31 — амулет-свитък от края на XVII — началото на XVIII век. Свитъкът е бил подлепен на платно и се е носел около кръста, поради което е бил износен по краищата. Преди десетилетия е рестав-

Ил. 5

Ил. 6

риран, като ширината му е увеличена чрез хартиени вставки и е дублиран върху тънка марля. На мястото на оцветената в червено ивица по дължините е направено облепване с червена текстилна панделка, което в голяма степен подменя оригинала, но е съхранило свитъка при честото му представяне на изложби и демонстриране пред публика (ил. 1).

Друг свитък от сбирката на ЦСВП е Cod. D. Slavo 32 — амулет от началото на XVIII век. Той е бил подлепен на гърба на Cod. D. Slavo 31. Реставриран е чрез листоотливане, като форматната големина е увеличена и е дублиран върху тънка марля (ил. 2).

Дълги години грижата за старата книга се е свързвала със задължително преподвързване или направа на подвързия там, където тя липсва. Така в миналото е работен и Cod. D. Slavo 21 — монашески сборник от 60-те години на XVIII век. Ръкописът е реставриран и подвързан с нова кожа (ил. 3). По форма и големина капациите не отговарят на книжното тяло. Капителбандът не е свързан с капациите, което намалява стабилизиращата му функция. Няма запазена документация за състоянието му преди реставрацията. Като пример за оригиналния външен вид на ръкопис от това време може да се посочи Cod. D. Slavo 10 — часослов на Милко Котленски от 1755 г. (ил. 4). Ръкописът е едно прекрасно произведение на Котленския книжовен център, който е в много добро състояние и не се налага възстановяването на липсващите закопчалки, тъй като се съхранява в изработена по размера му кутия от безкиселинен картон.

Реставрационната лаборатория от години изследва подвързията и конструкцията на средновековния кодекс. Познаването на оригиналната технология на създаване на ръкописа като единно цяло дава възможност за вземане на правилни решения при реставрацията. Изработеният макет (ил. 5) демонстрира зашиването на ръкописа и направата на подвързия според византийската традиция, възприета по-късно и от славяните. Едва през XVIII — XIX век шиенето на основа, отличаващо се с изпъкнали откъм гърба на подвързията биндове, измества шиенето на бримка, което се характеризира с гладък гръб и по-добро отваряне на книгата.

Под научното ръководство на ст. н. с. Гинка Съйкова бяха изработени няколко дипломни работи на студенти от Катедра „Реставрация“ в Националната художествена академия. Един изключително интересен обект е Cod. D. Slavo 48 — албум с рисунки на Тома Вишанов от края на XVIII — началото на XIX век, дипломна работа на Теодора Георгиева от 1996 г.

Ил. 7

Ил. 8

Ил. 9

Един изключително интересен обект е Cod. D. Slavo 48 — албум с рисунки на Тома Вишанов от края на XVIII — началото на XIX век, дипломна работа на Теодора Георгиева от 1996 г. (ил. 6). Реставрирано е книжното тяло и е възстановена подвързията по начин, възпроизвеждащ оригинала — чрез ръчно шампована хартия. Запазени са всички оригинални фрагменти в съответствие с новите изисквания за повишаване на етиката при реставрация. Студенти от различни специалности в Софийския университет и бъдещите реставратори, обучавани в НХА, посещават лабораторията. По изследването, опазването и съхраняването на средновековните ръкописи в момента работят трима докторанти.

В ръкописите често се откриват предишни намеси — подлепване на листи, преподвързване, обрязване на книжното тяло, преписване на липсващи части от текста и други допълнения, правени от монаси и книговецци за удължаване на живота на книгите. При Suppl. Cod. D. Slavo 6 — дамаскин от втората половина на XVII век (ил. 7), началните листи бяха грубо подлепени с хартия, като при това текстът и украсата бяха частично покрити и зацапани с лепило. След демонтаж на първата тетрада подлепването бе свалено и след почистване форматната големина на листа бе възстановена ръчно с японска хартия.

Центърът приема за научна обработка и реставрация и външни обекти. Един от последните ни съвместни проекти е с Националния литературен музей — София, който притежава ценни ръкописи, слабо познати на широката публика. Състоянието на един от обектите — фрагменти от Евангелие и Апостол от началото на XVII век (ил. 8), беше изключително тежко. Хартията беше отслабена и с много липси. Стабилността на мастилата позволи реставрация чрез листоотливане с тонирана целуозна каша. Една част от ръкописа бе защитена по оригиналния начин — на бримка, а останалите листове, по-големи и вероятно принадлежали към друг ръкопис, останаха незащитени. Друг ценен обект, собственост на Музея, е фрагментът със слова на авва Доротей от последната третина на XIV век (ил. 9). При повторно подвързване голяма част от листата са били обрязани и свързани с хартиени талони. Нестабилните мастила наложиха ръчна реставрация с японска хартия. Интересното при този ръкопис е, че част от него (48 листа) се съхранява в Русия, в музея на гр. Твер, а друга част (4 листа) принадлежи към ръкописната сбирка на ЦСВП. Предстои дигитално обединяване на тези части, което най-

пълно ще представи кодекса, писан от ръката на монах Марко от Хилендарския манастир — впечатляващ образец на книжовната продукция на големия средновековен духовен център. Собственост на Литературния музей е и ръкописният сборник от края на XVIII век (ил. 10). Поради свиване на кожения гръб на подвързията книжното тяло бе отделено от нея и деформирано. Гърбът бе постепенно разтегнат до първоначалния си размер в специална конструкция чрез многократно обмазване с полиетиленгликол. Липсите в облеклото на подвързията бяха попълнени с кожени вставки. След полистна реставрация тетрадите бяха защитени на основа (канап) според оригиналната технология и книжното тяло бе прикачено към подвързията.

Днес, 25 години след създаването на Центъра за славяно-византийски проучвания. Реставрационната лаборатория продължава да се развива като едно от най-модерно оборудваните в България ателиета за реставрация на книги, хартия и пергамент със стил на работа, ориентиран към съвременните постижения в тази област.

Използвана литература

1. Джурова, А. В света на ръкописите. София, 2007.
2. Велинова, В. Няколко бележки върху ръкописи от сбирката на Националния литературен музей в София. //Сборник в чест на 65-годишнината на проф. д-р Георги Попов. София, 2010, с. 552-562.
3. Съркова, Гинка. Основни методи за консервацията и реставрацията на хартията. София, 1990.
4. Federici, Carlo and Konstantinos Houlis. Legature Bizantine Vaticane. Roma, 1988.
5. Greenfield, J. and J. Hille. Headbands. New Haven, 1986.
6. Quandt, Abigail B. Recent Developments in the Conservation of Parchment Manuscripts. //The American Institute for Conservation. The Book and Paper Group Annual. Vol. 15. 1996.
7. Regemorter, Berthe van. Binding Structures in the Middle Ages. A Selection of Studies by Berthe van Regemorter, translated and annotated by Jane Greenfield. Brussels/London, 1992.
8. Szirmai, J. The Archaeology of Medieval Bookbinding. Ashgate, 1999.

Ил. 10

106 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА СКУЛПТОРКАТА ВАСКА ЕМАНУИЛОВА

За нея няма забрава
Емил Сергиев

Васка беше ярка личност — независима, самостоятелна и самовзискателна, лишена от суета и тщеславие, от външна показност и конюктурна съобразителност...

Необяснимо е как в този суров и беден край (с. Комщица, Годечко — б.а.), сред тази сиромашка природа от скали и баири може да се роди, съхрани и отгледа такъв извисен и завършен аристократ като Васка Емануилова...

Светлин Русев

Васка Емануилова е родена на 25 декември 1905 г. в с. Комщица. Баща ѝ, Емануил Игов е бил учител, по-късно свещеник. Бил е много интересна личност. Изключително културен, изучавал трудовете на философите, писали за религията. Още едно момиче, Екатерина и други две момчета, Александър и Игнат, допълват семейството на отец Емануил и Руска Апостолова. Бащата искал децата му да получат добро образование. Учат в Цариброд, с тях тръгва и майка им. После продължават в София с бащината заръка да следват медицина.

Екатерина, най-голямата от децата, завършва философия. Дълги години е била гимназиална учителка. Само Александър завършва медицина. Загива на 42 години при автомобилна катастрофа. Игнат завършва ветеринарна медицина. Той е един от най-изтъкнатите наши микробиолози. Едва 36 годишен става професор, на 53 години е избран за академик. Загива заедно със съпругата си при самолетна катастрофа край Братислава на 24 ноември 1966 г. Васка завършва Държавната художествена академия, където учи рисуване при проф. Цено Тодоров и скулптура при проф. Иван Лазаров. Тя е сред първите жени — художнички в България. След 1927 г. участва в почти всички изложби у нас и в Атина, Москва, Париж, Виена, Будапеща, Берлин...

Скулпторката Васка Емануилова е сред богоизбраните, за които няма забрава. Големият интерес, който предизвика изложбата в София през 2005 г., посветена на 100-годишнината от нейното рождение, доказва, че за нея ще се говори и пише и в бъдеще.

„Тя не умееше да се нагажда на властимащите, за да получава поръчки, но пък печелеше конкурси — споделя племенницата ѝ Елка Емануилова. — Леля Васка успяваше да преодолее трудностите благодарение на изключителната си упоритост и голяма работоспособност. Почти всеки ден е в ателието си на ул. „Цар Иван Асен II“, а вечер се събираше там с приятели. Години наред тя воюваше с общината, която искаше да отнеме ателието ѝ за... квартален магазин за плодове и зеленчуци.”

През 1939 г. младата ваятелка прави скулптурен портрет на мадам Белен, съпруга на секретаря на френската легация в София. Семейство Белен е силно впечатлено от дарбата ѝ. Осигурява ѝ стипендия за тримесечна специализация в Париж.

През 30-те години на миналия век Васка Емануилова работи със скулпторката Мара Георгиева. Творческият тандем печели два конкурса за войнишки паметници, но заради новаторските им идеи не им възлагат поръчките. Въпреки това преди 9 септември 1944 г. печелят

конкурси и по техни проекти са направени паметниците на Васил Априлов в Габрово и на загиналите във войните в село Драганово, Горнооряховско.

През социалистическия период по техни проекти са паметниците на Съветската армия в Добрич (1946 г.) и Нова Загора (1949 г.).

През 1953 г. Васка Емануилова и Мара Георгиева печелят конкурса за главната фигура в централната композиция на паметника на Съветската армия в София. В този проект залагат нестандартна идея — в центъра да има не една фигура, а три — руски войник, селянка с дете и работник. Проектът е доста критикуван, но е приет и осъществен.

„Васка Емануилова беше харизматична личност”, казват нейни приятели и колеги. Дребничка на ръст, крехка, но изключително борбена и чувствителна. Рядко честна, с невяротнo човешко достойнство, тя често помага на свои колеги, изпаднали в беда. По времето на Вълко Червенков художникът Александър Жендов изпада в немилост. Тя е единствената, която го подкрепя. Казват, че дори е вземала поръчки от издателства и е давала той да прави илюстрациите, за да може да се издържа. Осигурявала му е лекарства от чужбина, а в онова време това било опасно. В тези страшни години дребничката и крехка скулптурка е постъпвала много мъжки...

Васка Емануилова е призната за един от най-добрите майстори на скулптурния портрет и женското тяло. Теракотени фигури на голи момичета — това е нейната запазена мярка.

Малко преди смъртта си през 1985 г. Васка Емануилова дарява на Софийската градска художествена галерия (СГХГ) 89 свои скулптури от теракота и бронз, 38 рисунки и 48 акварели. През април 1984 г. на ул. „6-ти септември” № 9 в София е открита постоянна изложба с творби на Васка Емануилова, които по-късно тя дарява на СГХГ. Така приживе тя прави творбите си достояние на цялото общество.

В интервю от 5 юни 1985 г. Юлиана Недева запита Васка Емануилова защо не ходи по-често в галерията на „6-ти септември”. Васка прозорливо отговаря: „Толкова е хубава (*галерията — б.а.*), че си мисля като умра (*40 дни след това интервю, на 18 юли 1985 г. Васка умира — б.а.*) някой да не каже: „Абе, прекалено е хубаво това помещение за Васка Емануилова.” Ще ми изхвърлят работите.

За съжаление през 1994 г. галерията е затворена. Помещението е реституирано. Независимо от категоричното условие на дарителите произведенията са преместени за съхранение в СГХГ.

През декември 2006 г. е открита наново галерия „Васка Емануилова“, филиал на СГХГ (ул. „Янко Сакъзов“ 15, близо до паметника на Васил Левски). Основен фонд на галерията е творчеството на скулпторката.

„Желанието на леля Васка беше до творбите ѝ да имат достъп всички“, спомня си племенничката ѝ Елка Емануилова.

В края на лятото на 2010 г. галерията представи експозицията „Васка Емануилова за творческия процес — от рисунката до скулптурата“. Наред с представените рисунки и скулптури в изложбата с ярко присъствие се нарежда и сбирката от творби на Васка Емануилова, дарени на 21 април 1987 г. на община Годеч от сестра ѝ Екатерина.

Дарението „Годеч“ за първи път е показано пред широка публика в галерията през 2008 г.

„Гостуването на творбите от това дарение е повод за радост, продиктувана от възможността да бъде видян с нови очи един значим творец и да се допълни и обогати натрупаното познание за Васка Емануилова“, казва скулпторът Николай Бошев.

В края на декември 2010 в галерия „Васка Емануилова“ бе открита изложбата „Архивът: разкази“. Кураторът на експозицията Владия Михайлова

ми показва писмо на Васка Емануилова от 25 май 1963 г. до ЦК на БКП с копие до Съюза на българските художници. Поводът за това писмо е награждаването ѝ със званието „заслужил художник“. Изказвайки благодарност за оказаната ѝ голяма чест, тя самата е смутена, че то се дава на нея преди други „колеги художници, които имат много по-големи заслуги за разво̀я на нашето изобразително изкуство...“. По-нататък Васка пише: „Това подценяване на ... мои колеги по отношение само на моето награждаване ме кара да не се чувствам щастлива от тая голяма чест, която ми се даде. Тези ми чувства не са резултат на някаква сантименталност или преднамерена скромност, а само чувство на справедливост.“

От това писмо разбираме колко силно усещане за справедливост е имала Васка Емануилова. И още — че е била един изключително честен човек!

Авторът благодари за оказаната помощ при изготвянето на материала на доц. д-р Елка Емануилова, племенница на Васка Емануилова и със съдействието на: Тодор Манов, кметски наместник на селата Комицица, Смолча и Бърля; проф. д-р Ламбо Георгиев, заместник ректор на Тракийския университет в Стара Загора (1983 – 1989) и декан на Ветеринарномедицинския факултет в същия университет (1996 – 1999); Николина Каралева, краевед, бивша учителка по история в годечките училища.

Гроздобер, 1940 г., теракота, 107x47x45, подпис на основата, вляво: В. Емануилова, СГХГ, дарение от Васка Емануилова, инв. № 72

Голо тяло (Край извора), 1968 г., теракота, 87x140x70, подпис и дата на основата, отпред, вдясно: В. Емануилова 1968 IX, СГХГ, дарение от Васка Емануилова, инв. № 58, юбилейна изложба 1976 г.

Миеща се, 1965 г., теракота, 20x12x20, подпис на основата, вдясно: В. ЕМАН, СГХГ, дарение от Васка Емануилова, инв. № 69

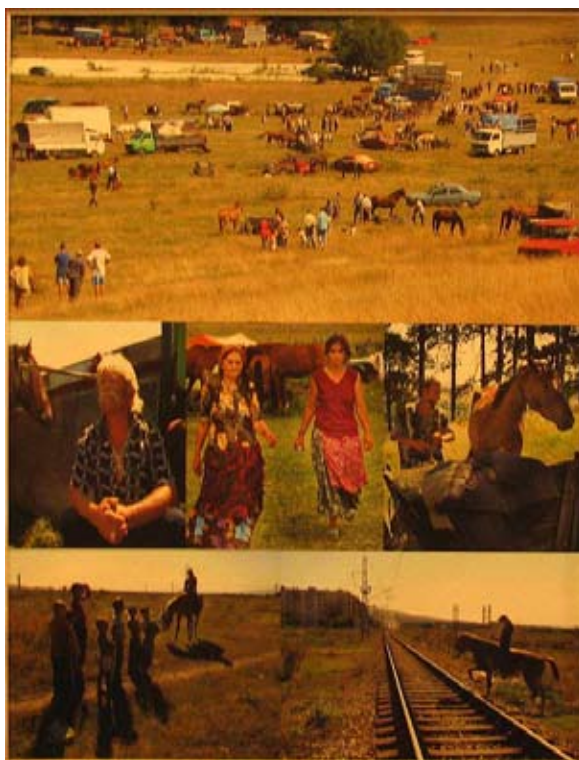
ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

На 19 април 2011 г. в Централната сграда на БАН се откри изложбата „Lolugi” (Цвете). Основни организатори на изложбата са Клубът на завършилите стажантската програма за млади роми към Народното събрание и Института за населението и човека, БАН и със съдействието на Института отворено общество.

Фотографиите са съвместна работа на видния ромски оператор Райчо Чапразов и колегата му Росен Илиев. Те показват картини от ежедневието на ромите в България, разкриващи персонажите не толкова като представители на определен етнос, а като хора — с професии, мечти, надежди и ежедневните ги съпътстващи дейности.

Инициатор на изложбата е Клубът на завършилите стажантската програма за млади роми към Народното събрание. Той се базира на провежданите стажантски програми за млади роми в Парламента. Клубът има за цел да предостави пространство за създаване на социални контакти, за провеждане на дискусии и за формиране на общи позиции по отношение на процесите и политиките за интеграция на ромите, както и по други актуални и общественнозначими въпроси.

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2011)

Стефка Хрусанова, E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

01 май

45 г. от смъртта на КИРИЛ АТАНАСОВ ПОПОВ (03.05.1880—01.05.1966), математик.

Академик (1947).

02 май

145 г. от рождението на ПАУЛ КРЕЧМЕР (02.05.1866—09.03.1956), австрийски езиковед.

Чуждестранен член (1942).

02 май

65 г. от рождението на ВАСИЛ КОСТАДИНОВ ПРОДАНОВ (02.05.1946), философ.

Член-кореспондент (2004).

02 май

15 г. от смъртта на ЦАНКО СТЕФАНОВ СТОЙЧЕВ (10.06.1922—02.05.1996), лекар-токсиколог.

Член-кореспондент (1984).

03 май

75 г. от рождението на ВАСИЛ СТОЯНОВ СГУРЕВ (03.05.1936), електроинженер.

Академик (1997).

09 май

10 г. от смъртта на ХАЙНЦ БЕТГЕ (15.11.1919-09.05.2001), немски физик.

Чуждестранен член (1977).

09 май

190 г. от рождението на НИКОЛАЙ ХРИСТОФОРОВИЧ ПАЛАУЗОВ (09.05.1821—02.03.1899), книжовник, просветен деец, общественик и преводач.

Почетен член (1884).

10 май

110 г. от рождението на ДЖОН ДЕЗМЪНД БЕРНАЛ (10.05.1901—16.09.1971), английски физик и философ.

Чуждестранен член (1958).

10 май

70 г. от рождението на ГЕОРГИ МИХАЙЛОВ МЛАДЕНОВ (10.05.1941), физик.

Член-кореспондент (2004).

10 май

155 г. от рождението на ИВАН КИРОВ УРУМОВ (10.05.1856—09.10.1937), ботаник, книжовник и общественик.

Действителен член (1904). Дарител на БАН.

12 май

160 г. от рождението на **ВЛАДИМИР НИКОЛАЕВИЧ ПАЛАУЗОВ** (12.05.1851—30.01.1920), юрист.

Редовен член (1884).

12 май

75 г. от рождението на **ЛЮДМИЛ ВЛАДИМИРОВ ХРИСТОСКОВ** (12.05.1936), геофизик-сеизмолог.

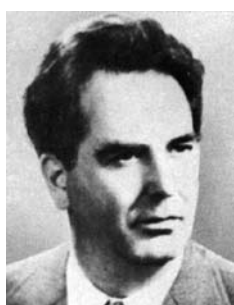
Академик (2003).

13 май

60 г. от смъртта на **СПИРИДОН СПАСОВ КАЗАНДЖИЕВ** (23.12.1882—13.05.1951), психолог и философ.

Редовен член (1941). Секретар (от 1947 научен секретар) на БАН (1942—1949).

13 май

10 г. от смъртта на **АТАНАС ХРИСТОВ МАЛЕЕВ** (19.11.1917—13.05.2001), лекар-гастроентеролог, обществен деец.

Академик (1981).

13 май

95 г. от рождението на **ФРАНТИШЕК СЛАВСКИ** (13.05.1916—2001), полски езиковед-славист и българист.

Чуждестранен член (1979).

14 май

70 г. от рождението на РОНАЛД ДЕ ВОР (14.05.1941), американски математик.

Чуждестранен член (2007).

18 май

155 г. от рождението на СПАС ВАЦОВ КИРОВ (18.05.1856—02.02.1928), метеоролог, климатолог и сеизмолог.

Редовен член (1884).

19 май

30 г. от смъртта на ЕРИХ КОРЕНС (12.05.1896—19.05.1981), немски химик.

Чуждестранен член (1976).

20 май

60 г. от рождението на ДЖОНАТАН МАЙКЪЛ БОРУАЙН (20.05.1951), канадски математик.

Чуждестранен член (2003).

20 май

80 г. от рождението на АНТОНИОС-ЕМИЛИОС ТАХИАОС (20.05.1931), гръцки богослов, кирилометодиевист, общественик.

Чуждестранен член (1989).

25 май

105 г. от смъртта на МАНОЛ ИВАНОВ ЛЕСЕВ (24.12.1867—25.05.1906), филолог.

Действителен член (1900).

27 май

35 г. от смъртта на АЛЕКСАНДЪР НАУМОВИЧ ФРУМКИН (24.10.1895—27.05.1976), руски физикохимик и електрохимик.

Чуждестранен член (1961).

29 май

75 г. от рождението на ВАСИЛ СТЕФАНОВ ГЕОРГИЕВ (29.05.1936), американски химик.

Чуждестранен член (2006).

29 май

195 г. от рождението на ИВАН КУКУЛЕВИЧ САКЦИНСКИ (29.05.1816—01.08.1889), хърватски писател, историк на литературата и славист, политик.

Чуждестранен член (1884).

30 май

135 г. от рождението на ВЛАДИМИР НАЗОР (30.05.1876—19.06.1949), хърватски поет и писател.

Чуждестранен член (1947).

30 май

30 г. от смъртта на **ВАСИЛ ТИНЕВ ЦОНЧЕВ** (15.02.1902—30.05.1981), лекар-интернист.

Член-кореспондент (1967).

31 май

145 г. от рождението на **КРЪСТЮ КОНСТАНТИНОВ КРЪСТЕВ** (31.05.1866—05.04.1919), литературен критик и теоретик, философ, естет и общественик.

Действителен член (1900).

31 май

20 г. от смъртта на **ИМПРЕ САБО** (25.11.1912-31.05.1991), унгарски юрист.

Чуждестранен член (1966).

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА
БАН**

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

АНТОНОВ, Теодоси Петров. Завръщането на конете : Поезия / Теодоси Петров Антонов. — София : Аб, 2009. — 81 с. :ил.

ISBN 9789547377561

System number [000141614]

АРЧЪР, Джефри. Шах и мат : [Разкази] / Джефри Арчър ; Прев. Теодора Божилчева. — София : Бард, 2009. — 238 с.

ISBN9789546550682

System number [000142375]

БИЖЕВ, Бижо. Отглеждане на пчели / Бижо Бижев. — [2. изд.] — София : Еньовче, 2008. — 230, [1] с. : с ил.

ISBN 9789549373554

System number [000142303]

ВОДЕНИЧАРСКИ, Иван. «Новият» капитализъм и комунистите : Избрани статии / Иван Михайлов Воденичарски. — София : Нов свят, 2009. — 155 с. : сн. материал

System number [000132587]

ГАЧЕВ, Георги. Българският Космо-Психо-Логос : (По Христо Ботев) / Георги Гечев ; Прев. от рус. ез. Петя Иванова, Ася Григорова. — София : Захарий Стоянов Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2006.— 672 с.

ISBN 9547396803

System number [000080584]

ГЕНКОВА, Ива. Динята — отглеждане, болести и неприятели / Ива Генкова. — [София] : Еньовче, 2008. — 59, [10], с., [8] с. : сн. ; Библиогр. с.

ISBN 9789549373585

System number [000142245]

ГЕНКОВА, Ива. Пъпеш — отглеждане, болести и неприятели / Ива Генкова. — [София] : Еньовче, 2008. — 74 с., [4] с. : сн. ; Библиогр. с. 66.

ISBN 9789549373653

System number [000142255]

ГЕНКОВА, Ива. Тикви — отглеждане, болести и неприятели / Ива Генкова. — [София] : Еньовче, 2008. — 75 с., [8] с. : сн. ; с ил. ; Библиогр. с. 65

ISBN 9789549373615

System number [000142249]

ГИМНАЗИЯ «Добри Чинтулов» и Сливен : Календар / Състав. Цвета Башева, Иван Иванов ; Худож. Евгений Вълев. — Сливен : Агенция Компас, 2010. — 191 с. : сн., портр. ; Предм.-темат. показ. ; Именен показ. ; Геогр. показ. - в края на кн.

ISBN 9789548558143

System number [000142446]

ГЕОРГЕ, Вирджилиу. Телевизията и детето / Вирджилиу Георге ; Прев. от рум. ез. Кирил Синев. — София : Фондация Покров Богородичен, 2010. — 231 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 221-226
ISBN 9789549700930

System number [000141767]

ГЕОРГИЕВ, Веселин. Зъбати песъчинки : Хумор / Веселин Георгиев ; Ред. Пламен Григоров ; Худож. Владимир Мочалов. — [София] : Распер, 2010. — 99 с. : 1 портр. ; ил.

ISBN 9789543450275

System number [000142231]

ГРИЙН, Сам. Полет 103 : [Роман] / Сам Грийн ; Прев. Асен Георгиев. — София : Бард, 2009. — 300 с.

ISBN 9789546550583

System number [000142367]

ГРИЙНУД, Лей. Бък : Роман / Лей Грийнуд ; Прев. Ваня Якова, Ерма Чакърска. — София : Гепард - 2178, 2009. — 349 с.

ISBN 9789548669023

System number [000142401]

ГОС, Жаклин. Магията на цветята / Жаклин Гос, Джейн Уайтън ; Прев. Красимира Станчева. — София : Ахат, 2010. — 60 с. : цв. ил.

ISBN 9789549664256

System number [000132594]

ГЪРЧЕВ, Илия. Невидимата граница — преходът в сърцата на хората / Илия Гърчев. — Пловдив : Унив. изд. Паисий Хилендарски, 2009. — 62 с.

ISBN 9789544235642

System number [000142254]

ДЕ АНДЖЕЛИС, Барбара. Как стигнах дотук? : Как да намерим пътя към нова надежда и щастие, когато в живота и любовта настъпят неочаквани обрати / Барбара Де Анжелис ; Прев. от Анжела Лазарова. - София : Дамян Яков, 2010. — 405 с.

ISBN 9789545274473

System number[000132597]

ДЕЛИНСКИ, Барбара. Докато сестра ми спи : Роман / Барбара Делински ; Прев. от англ. Дограмаджян. — Пловдив : Хермес, 2010. — 318 с.

ISBN 9789542608479

System number [000142314]

ДЕРМЕНДЖИЕВ, Спартак. Портрети : [Албум] / Спартак Дерменджиев - Парис. — [Б. м.] : [Б. изд.], 2010. — [48] с. : ил.

ISBN 9789548600293

System number [000142600]

ДИКОВ, Дико Михайлов. Градоустройство, бит, растителност и градини в София : Факти, бележки и коментари по източници от 17-20 век / Дико Михайлов Диков. — Бургас : Информа принт, 2010. — 232 с. : ил. ; Библиогр. с. 210-213

ISBN 9789548468282

System number [000141620]

ДИМОВ, Продрум. Уловени мигове / Продрум Димов ; Фотогр. Нушка Георгиева и др. — София : Богианна, 2010. — 141 с. : сн.

ISBN 9789546760913

System number [000142290]

ЕЛ-ДЖЕРАЙСИ, Халид. Управление на времето през погледа на Исляма / Халид ел-Джерайси ; Прев. Захари Събев и др. — София : Главно мюфтийство на мюсюлманите в Република България, 2010. — 144 с.

ISBN 9789549880342

System number [000141627]

ЕНЕВ, Деян. Народ от исихасти / Деян Енев. — София : Фондация Покров Богородичен, 2010. — 67 с.

ISBN 9789549700886

System number [000142324]

ЗАХАРИЕВ, Георги. Кооперативното земеделие в село Кънчево : Спомени и документи / Георги Захариев. — Стара Загора : Лаген, 2010. — 216 с. : сн.

ISBN 9789543460335

System number [000142269]

ЗИНОВИЕВА, Ирина Любенова. Смисъл и смислова регулация на поведението / Ирина Любенова Зинovieва. — [София] : Продуцентски център ЛМ, 2010. — 246 с. : ил. ; Библиогр. с. [227]-246

ISBN 9789549147230

System number [000132666]

ЗЛАТАРЕВА, Галина. Медальонът : Роман в 2 ч. : Ч. 1. Времето е в нас и ние сме във времето ; Ч. 2. То нас обръща и ние него обръщаме / Галина Златарева. — София : Архипелаг, 2010. — 494 с. ; 430 с.

ISBN 9789544560041

ISBN 9789544560058

System number [000141815]

System number [000141817]

ИВАНОВА, Венета. Години в Академията / Венета Иванова, Любен Прашков. — София : Любомъдрие, 2009. — 135 с. : сн.

ISBN 9789548334877

System number [000141615]

КАРИШЕВ, Валерий. [Бандитский нелегал. Исполнитель : ПовестиVulgarian] Бандитски ъндърграунд : (Повест) / Валери М. Каришев ; Прев. Ася Григорова. — София : Дамян Яков, 2010. — 366 с.

ISBN 9789545274404

System number [000132584]

КАРТАЛОВ, Асен. «Живях незабелязано». Книга за нещата от живота / Асен Карталов. — Пловдив : Унив. изд. Паисий Хилендарски, 2009. — 358 с. : сн.

ISBN 9789544235130

System number [000141588]

- КЕЙС, Джон. Танцуващият с духове / Джон Кейс ; Прев. Милена Илиева. — София : Бард, 2009. — 411 с.
ISBN 9789546550613
System number [000142354]
- КИРИЛЖВ, Наско. Чудото на пчелната отрова : Производствена технология, приложение / Наско Кирилов. — [София] : Еньовче, 2008. — 79 ISBN 9789549373677
System number [000142267]
- КОВАЧЕВ, Николай Петков. Местните имена в Беленско / Николай Петков Ковачев, Росица Ковачева-Цветанова. - Велико Търново : Фабер, 2009. —254 с. : Библиогр. с. 237-242
ISBN 9789544002039
System number [000132589]
- КОНАЛИ, Майкъл. Мъртво вълнение : [Роман] / Майкъл Конъли ; Прев. Крум Бъчваров. — София : Бард, 2008. — 236 с.
ISBN 9789545858932
System number [000142351]
- КОНАЛИ, Майкъл. Сребърен куршум / Майкъл Конъли ; Прев. Крум Бъчваров. — София : Бард, 2009. — 396 с.
ISBN 9789546550163
System number [000142357]
- КОПАНАРОВ, Петър Иванов. Щурец на асфалта : Стихове / Петър Иванов Копанаров (Йончин). — София : Български писател, 2010. — 220 с.
ISBN 9789544438142
System number [000132684]
- КОРНУЕЛ, Патриша. Фронт : [Роман] / Патриша Корнуел ; Прев. Венцислав Божилов. — София : Бард, 2009. — 187 с.
ISBN 9789546550354
System number [000142396]
- КУПЪР, Глен. Библиотеката на мъртвите / Глен Купър ; Прев. Венцислав Божилов. — София : Бард, 2009. — 380 с.
ISBN 9789546550323
ISBN 9789546550446
System number [000142387]
- КЪСЛЪР, Клайв. Корабът на чумата / Клайв Къслър, Джак дю Брул ; Прев. Елена Чизмарова. — София : Бард, 2009. — 428 с.
ISBN 9789546550200
System number [000142320]
- ЛЕЖЕПЕКОВ, Михаил. Как да управляваме съдбата си / Михаил Лежепеков ; Прев. Татяна Балова. — София : Дамян Яков, 2010. — 192 с.
ISBN 9789545274786
System number [000132604]
- ЛИЛОВА, Светла. Ябълката : Гъсти овощни насаждения / Светла Лилова. — [София] : Еньовче, 2008. — 90, [1] с., [8] с. : сн. ; с ил. ; Библиогр. с. 90.
ISBN 9789549373622
System number [000142309]

МАМИН, Владимир. Кремълски принцеси : Драмата на живота - любов и власт / Владимир Мамин ; Прев. от рус. ез. Цветанка Накова. — София : Скорпио ви, 2009. — 157, [3] с. : сн.
ISBN 9789547923348
System number [000141592]

МАРИНЧЕВ, Орлин. Пастелна душа : Песни и стихотворения / Орлин Маринчев. — София : Ваньо Недков, 2010. — 80 с. : ил.
ISBN 9789549462470
System number [000132671]

МАРИНЪР, Джордж. Пиратите : Ч. 1 Пиратите / Джордж Маринър. — [София] : АСИ, [2010]. — 189 с. : ил.
System number [000141617]

МИНЕВА-КОВАЧЕВА, Лиляна Борисова. Местните имена в Русенско / Лиляна Борисова Минева-Ковачева. — Велико Търново : Фабер, 2009. — 272 с. : Бележки с. 262-268 ; Библиогр. с. 229-261
ISBN 9789544002305
System number [000132622]

МИТКОВ, Митко В. Крушова градина / Митко В. Митков. —[София] : Еньовче, 2008. — 216, [3] с., [8] с. : с ил. ; Библиогр. в края на кн.
ISBN 9789549373639
System number [000142237]

МОМЧИЛОВ, Максим. Малина Стратиева — бречена на туризма : Интервюта, изказвания, позиции и очеркови скици / Състав. и ред. Максим Момчилов. — Бургас : Марам - Несебър, 2010. — 258 с. : ил.
ISBN 9789548468268
System number [000141607]

МОРЕЛ, Дейвид. Призрачни светлини : Роман / Дейвид Морел ; Прев. от англ. ез. Иван Атанасов. — Пловдив : Хермес, 2010. — 368 с.
ISBN 9789542608370
System number [000132582]

МУКОВА, Людмила. Основи на търговското право / Людмила Мукова. — Ботевград : Международно висше бизнес училище (МВБУ), 2009. — 274 с. : с ил.
ISBN 9789549432350
System number [000142235]

ОДОМ, Мел. Споразумението : [Фантастичен роман] / Мел Одом ; Прев. Иван Костадинов Иванов. — Пловдив : Хермес, 2010. — 447 с.
ISBN 9789542608400
System number [000132691]

ПАЦУН, Атик. Историческият атлас Афганистана / Атик Пацун. — Бургас : Информа принт, 2010. — 176 с. : с ил. ; Библиогр. с. 171.
ISBN 9789548468145
System number [000142607]

ПЕЙВЪР, Мишел. Клетвата : Роман / Мишел Пейвър ; Прев. от англ. ез. Маргарита Дограмаджян. — Пловдив : Хермес, 2010. — 254 с.

ISBN 9789542608448

System number [000132668]

ПИНТЕВ, Светослав. 22 истории със звезди : От репортерските тефтери на Светослав Пинтев / Светослав Пинтев. — София : Ентусиаст, 2010. — 212 с.

ISBN 9789548657068

System number [000132608]

ПОДВИЖНИТЕ Балкани — изследвания на проекта NEXUS (2000—2003) / Айше Парла и др. ; Състав. и авт. на предг. Александър Динов Къосев. — София : Просвета, 2009. — 400 с. : Библиогр. след всяка тема

ISBN 9789540122632

ПУЛЕВА, Мария. Аз знам че има Бог / Мария Пулева. — София : [Илинда-Евтимов], 2009. — 128 с. : ил.

ISBN 9789549246322

System number [000132613]

РАДЕВ, Димитър. Онтология на правото / Димитър Радев. — Пловдив : Унив. изд. Паисий Хилендарски, 2009. — [308] с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 299-[308]

ISBN 9789544235437

System number [000141604]

РАДИЧЕВ, Анибал. Време за пируване : Стихове / Анибал Радичев ; Ил. Иван Димов. — [София] : Распер, 2010. — 55 с. : с рис.

ISBN 9789543450251

System number [000142593]

РОБЪРТСЪ, Нора. Как ангелите плачат : [Роман] / Нора Робъртс ; Прев. от англ. ез. Диана Кутева, Стамен Стойчев. — София : Бард, 2009. — 574 с.

ISBN 9789545859984

System number [000142699]

СВИЛИНОВ, Д. Сексуалност и секс : Какво учи Библията? / Дечко Свиленов, Цветанка Свиленова ; Прев. от нем. ез. Лиляна Иванова. — [4. изд.] — София : Дими'99, 2010. — 77, [3] с. : с ил. ; Библиогр. в края на кн

ISBN 9789547650305

System number [000142587]

СИМЕОНОВА, Борис. Топонимията на Плисковско-Мадарския регион / Борис Симеонов, Елена Иванова. — София : Астарта, 2010. — 355 с. : Резюмета на бълг. и англ. ез. с. 346-347 ; Книгопис с. 341-345

ISBN 9789543500956

System number [000132617]

СМОХОВСКА-Петрова, Ванда. Ванда в страната на българските чудеса : (Спомени и размисли) / Ванда Смоховска-Петрова ; Прев. от полски ез. авт., Вера Деянова. — София : Валентин Траянов, 2009. — 239 с.

ISBN 9789549928464

System number [000141597]

СОКОЛОВА, Елена. Народно читалище «Хр. Ботев» - с. Мирвяне 1919-2009 : История. Културно наследство. Спомени. Документи / Елена Соколова, Венцислава Потева. — Нови Искър : Вескони - ВВ, 2009.— 64 с. : сн. материал
ISBN 9789549204537
System number[0001326

ТРЕНДАФИЛОВА, Тончо Параскевов. Глобализацията — теории и практики, или светът, в който живеем : Лекционен курс / Тончо Параскевов Трендафилов. — Пловдив : Унив. изд. Паисий Хилендарски, 2009. — 271 с. : Библиогр. с. 270-271
ISBN 9789544235413

ЮСКОЛОВА, Диана. Случайна : Поезия / Диана Юсколова. — София : Мейкър артс — Константинова и Павлов съдружие, 2010. — 65 с. : ил.
ISBN 9789549202762
System number [000132683]

HDBIB, A. Dari language grammar / A. Habib. — [Бургас] : Информа принт, 2010. — 155 р.
ISBN 9789548468299
System number [000141632]